

1. FORRÁSOK, KÖZÖSSÉGI ÉLET, INTÉZMÉNYEK

1. Zsidóság sokszínűsége, irányzatai, határai

Ki a zsidó? (szekták, szekularizáció)

földrajzi értelem: askenázi, szefárdi (jemeni, olasz, falassák)

irányzatok: reform, neológ (conservative), orthodox, haszid

2. Források

“Halld, Izrael...” (Semá Jisraél)

Halld Izrael: az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egy!

És szeresd az Örökkévalót, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből. És legyenek ezek a szavak, melyeket én parancsolok neked ma, szíveden; és véd be azokat fiaid elméjébe, és beszéljess róluk: otthonültödben és az úton jártodban, lefektedben és felkeltedben. És kösd azokat jelül a kezuredre; legyenek homlokkötőkül szemeid között; és írd fel azokat házad ajtófélfáira és kapuidra. (Deut. 6,4-9)

„Minden Izraelből való férfi köteles Tórát tanulni. A szegény és a gazdag, aki egész a testében és akit fájdalmak gyötörnek, az ifjú és az elgyöngült öreg, sőt a szegény, aki *cedakából* [könyöradomány] él és a küszöbön koldul. A férj is, akinek gyermekei vannak, köteles állandó időben Tórát tanulni nappal és éjjel, ahogyan írva van: >>elmélkedjél róla nappal s éjjel<< (Józsua 1.8)” (Rambam, Misne Tora)

Tóra תורה (nem keverendő Tanakh תנ"ך, Talmud תלמוד !)

Tóra-adás (Sinaj): kiválasztottság, szövetség

Hagyomány láncolta – kifejtés, kommentár

adott helyzetre vonatkozó törvény vagy döntés: **halakha הלכה**
szokásjog: **minhag מנהג**

3. A hagyományos zsidó közösség

A. kehila / kahal / kile קהל / קהילה (vs. 'hitközség' fogalma)

takkanot תקנות

választott vezetés: parnaszim / stb. + rasekol ראש הקהל

alkalmazottak:

sohét / sakter שוחט

mohél (brit mila / brisz) מוהל

dajjan דיין

melamed מלמד

szofér סופר

községek feletti szervezetek

B. Intézmények, egyletek

temetés: Hevra Kadisa

betegek: Bikkur holim, kórház

segélyezés: népkonyha (tamhuj), hekdés stb.

tanulás / hitélet: felnőtt tanulókörök, kolel, Sasz hevra, szombattartó egylet

közösségi élet

Ajánlott irodalom: Jakov Katz, *Hagyomány és válság. Zsidó társadalom a középkor végén*
(Budapest – Jeruzsálem: Múlt és Jövő, 2005)